

Mostovi DZTPS - letnik 38, 2004

Vera Pejovič: Ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo: Prevajalske službe v EU - Luksemburg

S prvim majem 2004 je Slovenija postala nova država članica Evropske unije (EU). Marsikdo se sprašuje, ali je bila širitev dobro pripravljena, kako se bo vključenost v EU odražala v vsakdanjem življenju, kaj bo širitev pravzaprav prinesla. Glede na to, da se je Slovenija dobrih deset let pripravljala na pristop, so na marsikaterem področju slovenski standardi, zakonodaja, poslovanje podjetij idr. že usklajeni z EU. In vsa potrebna dokumentacija, pravni red Evropskih skupnosti ipd. so že dostopni v slovenščini. In zasluga za te prevode gre prevajalcem v slovenščino, ki zaenkrat večinoma delajo v Sloveniji, vendar pa se jih zadnje leto dni vedno več zaposluje pri institucijah EU pa tudi pri tujih prevajalskih agencijah, ki prevajajo za EU.

Jezik in prevajanje

Jacqueline Oven: Člen v francoščini

Avtorica najprej povzame različne rabe člena v francoščini. Nato predstavi primere, v katerih je opuščanje člena obvezna, in opozori na tiste, kjer sprememba člena (tudi njegovo opuščanje) bolj ali manj spremeni smisel besedila. Zadnji del članka je posvečen »sobivanju« predloga de in člena, kar tistim govorcem, ki jim francoščina ni materni jezik, pogosto povzroča težave.

Terminologija in glosarji

Lidija Šega v sodelovanju z Bredo Jakopič: Predstavitev podjetij in letna poročila: slovensko-angleška primerjava

Predstavitev podjetij in letna poročila so bili tema seminarja za prevajalce v organizaciji DZTPS aprila 2003. V članku je na kratko predstavljenih nekaj posebej zanimivih vprašanj s tega seminarja: obravnavani so težave pri prevajanju imen podjetij in njihovih organov upravljanja, oblike in organiziranost podjetij ter posamezna delovna mesta in položaji (z vizitkami vred). V pomoč prevajalcem so dodani še trijezični računovodski izkazi, pripravljene v luči novih slovenskih računovodskih standardov.

Darja Hoenigman: Glosar besed in besednih zvez, povezanih z osebnimi imeni: Slovensko-angleški

Po angleško-slovenskem delu glosarja besed in besednih zvez povezanih z osebnimi imeni v prejšnji številki Mostov je pred nami njegov drugi, slovensko-angleški del. Že ob bežni primerjavi obeh delov lahko opazimo, da je v slovenščini neprimerno več pregovorov povezanih z osebnimi imeni kot v angleščini, kar pa ni nenavadno, saj so v življenju povprečnega Slovenca vremenski pregovori, povezani z imeni svetnikov (s tem pa z datumi njihovih godov) v preteklosti igrali pomembno vlogo. Majhno število takšnih rekov pa je značilno za vsa protestantska območja, kar gre zagotovo pripisati ikonoklazmu zgodnjih dni reformacije. Zato je v angleščini najti le nekaj "prežitkov" aluzij na ime svetnika (npr. Anthony pig), precej več pa je besednih zvez, ki se povezujejo z imeni svetopisemskih oseb. Zaradi pomanjkanja prostora se na tem mestu žal ne morem spustiti v podrobnejše primerjave obeh delov, zato bom to prepustila bralcu – uporabniku glosarja.

Stanko Klinar: Tehnični termin, kaj je to?

Poskus definicije tehničnega termina s hkratno oporo na Planinski terminološki slovar

Tehnični termin je objektivni (čustveno nezaznamovan) strokovni izraz za poimenovanje zadev s posebnega področja človeške dejavnosti. Poimenujemo lahko predmete, (njihove) lastnosti, (njihovo ali človekovo) delovanje, način (delovanja), količino – vse, kar kako stroko stvarno predstavi. Zato vključujejo tehnični termini samostalnike, pridevnike, glagole, prislove in števnik, celo medmete (vzklične prislove kot ukaze). Pomemben zaželen cilj tehničnega termina je enopomenskost. Pri trenutnem stanju stvari ta cilj (še) ni dosežen, verjetno nikoli ne bo, ker se veliko (morda večina) tehničnih terminov naslanja na objektivni paralelizem: izraz iz narave ali s splošno znanega (vsakdanjega) področja je po podobnosti predmeta, ki ga označuje, prenesen na specialno tehnično področje, npr. ročica, in obdrži oba pomena. Preskusni kamen za določitev tehničnosti termina je (ne)možnost vključitve tega termina v objektivni opis kake zadeve. Objektivni (neumetniški) opis eo ipso izključi nizkopogovorne izraze, dialektizme in vulgarizme.

Metka Brkan: Sestavljanje dvojezičnih področnih slovarjev za prevajanje v tuji jezik na primeru konfekcijskega slovarja

V članku obravnavam principe sestavljanja strokovnih slovarjev za enkodiranje na primeru angleško-slovenskega konfekcijskega slovarja. Če želimo, da bodo strokovni slovarji za enkodiranje čim boljše zadovoljevali potrebe uporabnikov pri aktivnem delu, moramo izbrati takšno strukturo slovarskega zapisa, ki aktivno delo podpira. Članek se ukvarja z možnostmi uvrščanja večbesednih terminoloških zvez in z leksikografsko obdelavo ustreznih, slovnice, primerov in kolokacij v slovarskem zapisu. Anketa, opravljena med strokovnjaki za konfekcijo, je pokazala, da anketiranci iščejo večbesedne zveze med nadpomenkami, da torej pojme razvrščajo v sisteme. Ta ugotovitev neposredno vpliva na mikrostrukturo strokovnega slovarja.

Anketiranci se zavzemajo za uvrstitev gesel po abecedni makrostrukturi, vendar naj bi bile v slovarskih zapisih tudi prvine sistematske uvrstitve pojmov (pri iztočnici šiv npr. uvrstimo besedne zveze za vrste šivov ne glede na abecedno razvrstitev skrajnega levega člena). Ob upoštevanju teorije in ugotovitev raziskave je prikazanih več slovarskih zapisov za slovensko-angleški konfekcijski slovar.

Računalniška orodja

Špela Vintar: Lokalizacija, globalizacija ali slovenjenje?

Lokalizacija je postopek prilagajanja proizvoda, najpogosteje računalniškega programa, lokalnemu trgu in uporabniku, ki v sklopu jezikovnega prilagajanja vključuje tudi prevajanje. Prispevek v uvodnem delu opredeli glavne značilnosti tega postopka in opiše nekaj posebnosti lokalizacijskega prevajanja, na kratko se posveti tudi večjezikovnosti spletnih strani. Za podporo lokalizaciji so na voljo številna orodja, od katerih sta opisana Alchemy Catalyst in Trados TagEditor, druga so le naštet. Zadnji razdelek predstavi praktične izkušnje pri prevajanju enega od modulov paketa OpenOffice, ki smo jih pridobili pri študentskem projektu na Oddelku za prevajalstvo Filozofske fakultete v Ljubljani.

Predstavitve članov DZTPS

Mojca M. Hočevar: Predstavlja se vam Miran Željko

Prevajalske novice

Miran Željko: EU za prevajalce

Mojca M. Hočevar: Slovenija v EU

Za uspešno delovanje in povezovanje državljanov v novi skupnosti je uredništvo revije Tajnica pri GV Revije ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo izdalo zelo koristno in pregledno knjigo z naslovom Moja Evropa: Priročnik za življenje in delo v Evropski uniji.

Da bo skrbi za slovenščino tudi v evropskem prostoru namenjena ustrezna pozornost, priča izid Sporazumevalnega praga za slovenščino 2004, ki je dragocen vir za učenje, poučevanje in usvajanje slovenščine ter njene rabe v vsakdanjem življenju.

Novi člani DZTPS

Mojca M. Hočevnar: Janko Moder – dejaven in iskrov pri devetdesetih

Besede o nestorju slovenskega prevajanja, prof. Janku Modru, ki je letošnjega 8. maja dopolnil devetdeset let, lahko pospremimo le z izrazi občudovanja. V počastitev visoke obletnice, ki jo je slavljenec dočakal ne le iskriivo veder in zdrav, ampak tudi poln načrtov za prihodnost, smo v njegovem prevodu prvič dobili Goethejevega Prafausta, ta čas pa ima v delu Valvasorjevo Slavo Vojvodine Kranjske in še mnogo drugega bi se našlo ...

Snježana Muzica: Bi radi delali kot sodni tolmač?

Z globalizacijo se svet spreminja z vrtoglavo hitrostjo, meje izginjajo in vse bolj prihaja v ospredje komunikacija med narodi. S procesom približevanja Evropski uniji so se zaradi intenzivnejših stikov povečale potrebe po konferenčnih tolmačih in prevajalcih.

Zaradi odpiranja držav v svet in s tem večje mobilnosti državljanov ter večje prisotnosti tujih podjetij v slovenskem prostoru naraščajo potrebe tudi po sodnih tolmačih.

Katarina Velikonja: Zdravo prevajanje ali kako se prevajalci srečajo s seboj

Pravzaprav se, kar pomnim, sprašujem, kaj je zdravje, kaj ga krepi in kaj na drugi strani slabi. Svoje sprva osebno zanimanje za »zdrav način življenja« sem z leti praktičnega dela in študija nadgradila v programu svetovalnice Essentia, pred štirimi leti je nastal še seminar Zdravo prevajanje za prevajalce in prevajalke. Za tiste med nami, ki veliko časa presedimo za računalnikom, ko ne vemo več, ali je še dan ali je že napočil nov dan, ko smo pogosto sami dolžni postoriti delo, ki ga drugod opravi cela ekipa sodelavcev, pri tem pa še sledimo vsem novostim, si s kolegi dopisujemo po elektronski pošti, srečamo pa se le še na strokovnih izpopolnjevanjih, pa saj veste – davki, zamude, roki ... In sedaj najpomembnejše: si vzamemo čas tudi za počitek? Ne za odklop – mislim na aktiven počitek. Nekateri da, drugi ne, večina pa šele takrat, ko nam telo in duša pošljeta kak opomin (beri zdravstveno težavo), ki nas sili, da temeljito pregledamo in prevetrimo svoje življenje.

Strokovne publikacije

Olga Shrestha: Slovenski medicinski slovar

Ko je konec leta 2002 v založbi Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani pri Mladinski knjigi izšel Slovenski medicinski slovar, ki se je rojeval kar ugledno vrsto let, da ne rečemo desetletij, smo si vsi, ki smo takšno publikacijo pri svojem delu kronično pogrešali in nestrpo pričakovali, končno oddahnili: zajetna knjiga, ki se po videzu in številu strani lahko kosa z v svetu še vedno vodilnim »Dorlandom«, je obljubljala zapolniti vrzel, ki je zevala v slovenski medicinski terminologiji in grenila življenje študentom medicine in tudi strokovnjakom za biomedicinske vede, navsezadnje in predvsem pa prevajalcem, zlasti tistim, ki se pri svojem delu posvečamo pretežno prevajanju medicinskih in farmacevtskih besedil. In prav v imenu slednjih bi rada napisala nekaj besed o tem slovarju, ki to pravzaprav sploh ni.

Alenka Kocbek: Razvrstitev nemško-slovenskih in slovensko-nemških slovarjev pravnega in gospodarskega jezika po leksikografskih kriterijih

V sestavku so analizirani in po leksikografskih kriterijih kategorizirani do sedaj pri nas objavljeni slovarji pravnega jezika oziroma pravnega in gospodarskega jezika, in sicer predvsem dvojezične, to je nemško-slovenske in slovensko-nemške izdaje, pa tudi večjezične, v katerih je eden od upoštevanih jezikov nemščina. Po pregledu zgodovinskega razvoja slovenske pravne terminologije so predstavljeni teoretični vidiki in parametri, po katerih so obravnavani slovarji kategorizirani, v naslednjem delu so posamezna obravnavana dela obdelana po predstavljenih kriterijih, v zadnjem delu pa so povzeti izsledki opravljene kategorizacije.

Mojca M. Hočevar: Nekaj izdaj z letošnjih knjižnih sejmov

- revija Translating today
- elektronski slovarji v zbirki Lingea Lexikon
- False Friends: Slovensko-angleški slovar lažnih prijateljev
- Slovenski pravopis rabi Popravopis

Mojca M. Hočevar: Navodila za avtorje prispevkov